

POLITIKA IN GOSPODARSTVO

Intervencija tov. Šiškoviča v pokrajinskem svetu o dvojezičnosti in šolah

- ◆ Protislovenska gonja ni v interesu prebivalstva
- ◆ Ni nobenih tajnih členov Londonskega sporazuma

Obljavljamo v izvlečku intervencije našega pokrajinskega svetovalec tov. Karla Šiškoviča na zadnji seji pokrajinskega sveta. Kot smo že poročali v članku o poteku seje, sta tov. Šiškovič in Postogna odločno nastopila proti gonji, ki so jo v zadnjem času sprožili proti Slovincem dobro poznani sovinstični krogi.

Uvodoma je naš svetovalec dejal, da ni mogoče diskutirati o pokrajinskem proračunu omejitvi samo na komentiranje posameznih postavk. Ta omejitev je gotovo posledica omejitve, ki jih postavljajo vladni organi italijanskim pokrajinskim in občinam pri razpravljanju vprašanj njihovega notranjega življenja. Nasla skupina se ne strinja s temi omejitvami — je dejal tov. Šiškovič — kot se ne strinja, da jih pokrajinska uprava poslušno sprejme, ker s tem onemogoča svetovalec, da bi tolačil potrebe in težnje volivcev.

Obsodba protislovenske gonje

Tov. Šiškovič je nato takoj prešel na kampanjo podžiganja sovraštva proti Slovincem, ki predstavljajo znaten del prebivalstva. Dejaj je, da je to istočasno kampanja proti enemu izmed naših ustave, ki je izšla iz odporneškega gibanja, v katerem so dali svoja življenja najboljši sinovi italijanskega naroda: to je obnem kampanja proti mednarodnemu sporazumu, ki ga je podpisala italijanska vlada. Gonjo so sprožili dobro znani krogi zaradi objave v slovenskih listih o vojaškem naboru in zaradi vesti o uvedbi dvojezičnosti na sodišču. Samo zaslepljenost, nepolitični in nerazodni elementi lahko skušajo z retoriko in demagogijo izbrisati stvarnost tržaške pokrajine, kjer živi že stoletja prebivalstvo dveh različnih narodnosti, a vsako izmed teh ima pravico živeti in se razvijati v miru. Taka kampanja prav gotovo ni v interesu prebivalstva naše pokrajine, ki hoče pomiritve, medsebojno sodelovanje in medsebojno pomoč. Ali hočejo zopet zaneti sovraštvo — se je vprašal tov. Šiškovič — medtem ko se je v teh letih že doseglo ozračje spoštljivega prijateljstva? Ali hočejo sprožiti širok ekulturni kamp, ki ne bi koristil našemu prebivalstvu in tem manj ugledu republikanske in demokratične Italije?

Zato ni mogoče iti mimo teh izlivov škodljivega nacionalizma in protislovenskega besa. Tudi v Trstu se gradi Italija in prav v teh krajih je mera njene demokratične ureditve. Prav pri nas, kjer živita dve narodnosti, imamo primerjavo demokratičnosti institucij in političnih strank. Tisti, ki se sklicujejo na srednjeveška, protizgodovinska načela o izključitvi enega dela državljanov od pridobitve demokracije samo zato, ker govorijo drugačen jezik in zaničujejo temu delu prebivalstva pravico, da bi se posluževalo svojega jezika tudi v javnosti — nimajo nobene pravice sklicevati se na italijanstvo, ker italijanstvo predstavljajo umirani, verzalni duhovni kot Da Vinci, Dante, Michelangelo, Garibaldi, Mazzini in cela vrsta drugih, med katerimi Tržačan Scipio Slataper, ki je dobro poznal stvarnost našega mesta in njegove okolice. Ni dvoma, da so sle stvari v zadnjih letih precej dobro napreje. Lahko torej sumimo, da bi hoteli nekateri preprečiti to sožitje. Hoteli bi, da bi se zopet pretepali in ubijali po ulicah, da bi Trst zopet postal bojno polje. Toda mi hočemo vse to preprečiti — je poudaril naš svetovalec. Mi hočemo napredovanje pomiritve, vsi državljani naj imajo svoje pravice. Italijani in Slovenci naj se razvijajo po svojih tradicijah in kulturah. Hočemo da se krepki prijateljstvo in bratska enotnost v namenih med Italijani in Slovenci v skupnem cilju, da bo naše mesto in pokrajina zopet zavezala.

Zato je treba spoštovati ne samo načela naravne pravice, marveč tudi republiko ustavo, posebni statut, kot prilogo Spomenice o sporazumu. Ne obstojajo nikakoli tajni členi sporazuma glede uvedbe dvojezičnosti. O tem izrecno govori posebna priloga, v kateri so navedene vse določbe in primeri izvajanja v naši pokrajini. Določbe so bile objavljene ter so mednarodna obveznost za italijanske kot za jugoslovanske države. Smešno bi bilo misliti, da bi izvajanje teh določb škodovalo življenju italijanske večine. Izvajanje Memoranduma s enakopravnostjo slovenskega prebivalstva ho dallo Slovincem le to, kar jim je fašizem z nasiljem odvzel.

Italijani pa ne bodo izgubili ničesar. Ravno obratno, deležni bodo bratskega prijateljstva Slovincem, ki je gotovo več vredno kot sovraštvo, ki bi ga nekateri hoteli sejati med Italijane in Slovence in tudi med Italijane same. Dobro vemo kam je privedla Italijo politika sovraštva v zadnji vojni in kakšne so bile posledice za našo pokrajino. Tisti, ki so za vse to odgovorni, bi morali molčati in nimajo pravice ponasati se kot branilci italijanstva, ker so dejansko prvi odgovorni za toliko gorja, žalosti, nesreč in ruševin. Kot zaključek tega dela intervencije — je

nadaljeval naš svetovalec — izražajoč tudi misel moje skupine ter misli in potrebe naših volivcev, slovenskega dela prebivalstva in velikega dela Italijanov, ki hočejo da se neha s politiko sovraštva, pristranosti in zaslepljenega sovinstva, zahtevam da se zoperstavimo sovražnostim in netenju sovraštva, da se izjavimo za spoštovanje demokratičnih in narodnih pravic slovenskega prebivalstva zahtevajoč uveljavitev členov Memoranduma, ki se ne izvajajo. To bo samo v dobro naši pokrajini in njenemu prebivalstvu.

Podprl je tudi zahtevo nabrežinske občine za zidanje pediatrične ambulante v Nabrežini, ki jo je pokrajinska uprava svojčas odbila. Zato je naš svetovalec vztrajal, da je treba vprašanje ponovno resno proučiti

Slovenske višje šole

V drugem delu svoje intervencije je tov. Šiškovič načel v zvezi s proračunom vprašanje šolstva na sploh in se posebej slovenskega šolstva. Ugotovil je, da je za šolstvo predvidena vsota 171.093.000, kar znaša manj kot 9 odst. od celotne vsote proračunskih izdatkov. Treba je sicer priznati, da je letos predvidena precej višja vsota za vseh pet višjih šol. Toda ne smemo pozabiti — je dejal — da gre predvsem za večje izdatke za osebje in precej visoke najemnine, medtem ko ostane za prave didaktične stroške le majhen odstotek. Višja vsota predvidena v letošnjem proračunu ni nič izrednega, marveč samo to kar je res neogibno potrebno za življenje petih šol, ki jih oskrbuje pokrajina.

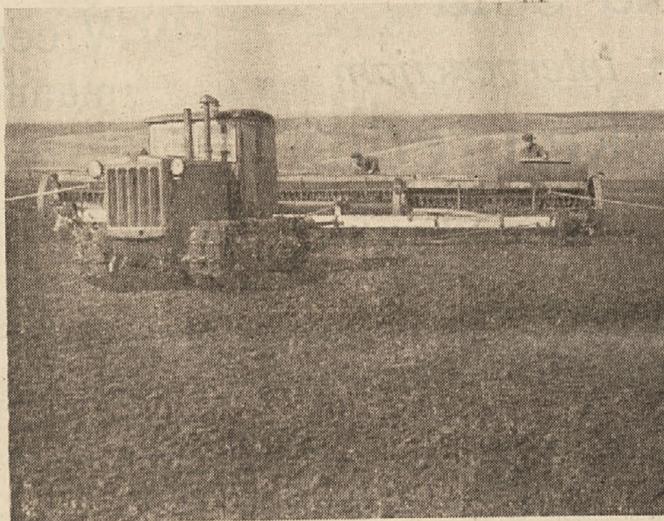
Nadalje je naš svetovalec opozoril na stanje navtične šole, ki je potrebna boljše ureditve, kar se kljub njegovi intervenciji pri prejšnjem proračunu, še do danes ni izvedlo. Nato je nakazal potrebo dveh višjih slovenskih šol, za kateri je lanski proračun predvideval strošek 10 milijonov lir, medtem ko se je potrosilo celo stotosek lir manj, čeprav je bila nakazana vsota že itak prenizka, ker imata šoli potrebo, ki jih ni mogoče kriti v 12 letih obstoja. Tov. Šiškovič je kritiziral neumestno štednjo na račun teh šol. Letos je predvidena višja vsota in sicer 18.733.000 lir. K temu je pripomnil, da ne namerava predlagati povisoka, pač pa je vztrajal, da se je treba držati predvidene vsote, ki ne sme biti znižana. Nadalje je tov. Šiškovič zahteval ureditev plač tajnih navdanih dveh slovenskih višjih šol, ker so njihove plače nižje od plač tajnic na šolah za katere skrbi občina. Ugotovil je

obnem, da je pokrajinska uprava končno poenotila plače osebnju omenjenih šol, kar bi se moralo sicer že prej urediti. Izrazil je tudi zadovoljstvo za nakazanih 180 milijonov lir za gradnjo stavbe za slovenski gimnazij. Obnem pa je priporočal naj se ne zgradi stavbe v preveč oddaljenem kraju, da ne bodo imeli dijaki prevelikih stroškov za vožnjo.

V zvezi z izrednimi stroški za javna dela in predvideno vsoto 3 milijonov lir za občestne napise, se je skliceval na svojo prejšnjo zahtevo in na razne intervencije nekaterih občin za postavitev dvojezičnih napisov v krajih kjer živijo Slovenci.

Podprl je tudi zahtevo nabrežinske občine za zidanje pediatrične ambulante v Nabrežini, ki jo je pokrajinska uprava svojčas odbila. Zato je naš svetovalec vztrajal, da je treba vprašanje ponovno resno proučiti

Reorganizacija kmetijstva v Sovjetski zvezi

Za reorganizacijo v industriji, je prišla sedaj v Sovjetski zvezi na vrsto tudi važna reorganizacija kmetijstva. Vprašanje zadeva predvsem strojno-traktorske postaje, ki so izpolnile svojo nalogo in se bodo postopoma spremenile v središča za popravila in oskrbo kmetijskih strojev. Okrog tega vprašanja, ki ga je iznesel tov. Hruščev, je v SZ v teku živahna diskusija. Posebej v zadnjem času se je izkazalo, da niso bili stroji povsod dovolj izkoriščeni. Kolhozi so bili dejansko v tem pogledu odvisni od strojno-traktorskih postaj. Danes so se sovjetski kolhozi povzpeli na tako finančno raven, da lahko sami vzdržujejo in kupijo stroje od strojno-traktorskih postaj. Seveda bodo pri reorganizaciji upoštevali pogoje v posameznih krajih tako, da bodo manjši kolhozi dobili stroje v par letih. Upoštevač lanske dohodke kolhozov računajo, da bi danes lahko odkupili od strojno-traktorskih postaj kmetijske stroje za vrednost kakih 20 milijard rubljev. Sovjetska zveza ima danes kakih 8.000 strojno-traktorskih postaj in 78.000 kolhozov

Rubrika za propagandiste

Posebna priloga "l'Unità"

Začeni s tem tednom bo imela «Unità» vsak četrtek posebno prilogo, ki bo posvečena volilni propagandi. V tej prilogi bodo vsi tovariši našli celo vrsto argumentov in podatkov, ki bodo zelo koristni v njihovem propagandnem delu. Priloga bo razdeljena v sekcijah tudi posebej, brez časopisa tako, da jo bodo lahko delile tudi v drugih dneh, posebno ob nedeljah.

Vsak propagandist bi moral spraviti izvod priloge. Vsak sekcijski komite bi moral imeti celo zbirko teh prilog, ki bodo služile tudi pri samostojnem sestavljanju sekcijskega propagandnega materiala. Tovariši pa bodo našli mnogo koristnih argumentov, ki jih bodo lahko iznesli v pogovoru z volivci: služili pa bodo tudi za zborovanja in hitne sestanke.

Priporočamo vsem tovarišem, da kar najbolje izkoristijo dokumentacijo in polemične argumente, ki jih bodo našli v tedenski prilogi «Unità».

Ko gremo včasih po mestu, povsem slučajno in morda prvič opazimo stvari, ki jih prej nismo nikoli videli, čeprav gremo vsak dan po isti ulici. Takšno se nam pripeti, da smo tramo sosedno hišo enoletno stavno kot neko stavbo, ki ima določeno število stalnih novanj in nič drugega. Če pa vstopimo homo n. pr. odkrijemo, da je v zadnjem nadstropju veliko število najemnikov, da živijo v pretesnih in nezdružljivih prostorih in da je njihovo življenje revno. Tako hočemo našli med najemniki delavca, starega upokojenca, delavko na domu, brezposelnega, dočim smo do tega trenutka vedno mislili, da stanujejo v tej hiši samo premožnejši ljudje. Čim se začnemo res zanimati kdo stanuje zraven nas, pa naj bo to v kateri koli ulici, od središča mesta do okolice ali vasi na podeželju, bomo odkrili nepričakovane socialne, politične in še druge probleme.

Ko raznašamo naš tisk lahko marsikaj vidimo. Delo od hiše do hiše ostaja tudi v tem, da pridemo do volivca z letnikom, ki ga bomo dali v poštno skrinjico. Kapitalno delo je tudi razdeljevanje letakov po vseh trgovinah in območju volilnega sedeža.

Kapitalno delo med volivci je odločilnega pomena v naši akciji. Res je sicer, da je tako delo v nekaterih krajih, hisah ali trgovinah in tudi družinah zelo težko, ker nas nekateri sprejemajo hladno in skoro sovražno. Toda poznati kraj kjer delamo, pomeni poznati ističasno tudi težave in tudi to je element za venco. Ne delamo volilno kampanjo zato, da bomo ugotovili kdo bo volil za našo partijo in kdo bo volil proti. Volilno kampanjo delamo zato, da spremenimo položaj v našo korist in to preko naše akcije prepričevanja, z našo besedo, s širjenjem našega tiska in našega propagandnega materiala.

Bistveno vprašanje, da bomo lahko spremenili v korist naše partije mnenje tistih, ki imajo do nas pridržke ali predsodke in da bomo utrdili zaupanje naših volivcev, je v tem, da stvari dobro poznamo. Ne pogovarjamo se površno in raztreseno, prizadevati si moramo, da spoznamo stvarnost takna kot je in delati moramo na tem, da jo spremenimo tako, da bo postala vedno bolj ugodna za naš uspeh, kar bo obnem v interesu vseh, do katerih smo se obrnili.

Kapilarno delo

Pri sestavljanju sekcijskega delovnega načrta za volitve ni dovolj, da preučimo samo rezultate zadnjih volitev v posameznih volilnih sedežih, čeprav je to bistvene važnosti. Okraj, v katerem delujemo se je od zadnjih volitev lahko precej spremenil. To je treba upoštevati in izvesti je treba posebne akcije do volivcev, ki stanujejo v novih hišah. In takih hiš je v nekaterih okrajih precej. Toda tudi to se ne za dostuje. Solidno podlago bomo dosegli, če bomo točno poznali — in to skoro osebno — čimveč volivcev.

Do tega spoznanja ne bomo prišli, če bomo prebirali podatke, šteli koliko trgovin je v okraju in koliko stanovanj ima neka hiša. Velike važnosti je, da osebno spoznamo volivca, da si ustvarimo vsaj približno sliko o njegovih življenjskih pogojih. To je v bistvu podrobno ali kapilarno delo. Edino le če bomo obiskali hišo za hišo, sli od vrat do vrat, obiskali čimveč družin, bomo v resnici spoznali vsaj nekaj volivcev, njihove potrebe, težnje, probleme, ki se tičejo neposredno neke družine.

Uvedli so nove davke nočejo pa uvesti zakona o bolniškem zavarovanju kmetov

- V vsej republiki so te dni volili odbore bolniških blagajn
- Bolniški stroški so spraviti na dražbo že marsikatero posestvo

Te dni je v vsej republiki nad 500.000 kmetov iz 2.500 večjih in manjših občin volilo nove upravne svete vzajemnih bolniških blagajn za kmete. Kot znano je zakon o bolniškem zavarovanju kmetov v ostalih pokrajinah Italije je nekaj let v veljavi. Na teh volitvah beleži lista italijanske Kmečke zveze (Alleanza contadina) skoro povsod zadovoljiv napredek, kljub temu, da je bila lista Bonomijske kmečke organizacije deležna vsestranske podpore večinske stranke in kot posledica seveda tudi, klerikalnih krogov, ki niso stidili s sredstvi in spletkami, da bi za-

gotovili monopol tudi v vodilnih organih vzajemne bolniške blagajne.

Omenili smo uvodoma te volitve, ker so pri tem problemu zainteresirani tudi kmetovalci našega področja. V Italiji bolniške blagajne namreč ne služijo, v Trstu pa zadevni za-

gotovili monopol tudi v vodilnih organih vzajemne bolniške blagajne.

Omenili smo uvodoma te volitve, ker so pri tem problemu zainteresirani tudi kmetovalci našega področja. V Italiji bolniške blagajne namreč ne služijo, v Trstu pa zadevni za-

Izgovor vladnega komisarja, češ da je na našem področju premalo kmetov, ki bi prišli v poštev za zavarovanje nikakor ne drži. Saj so v republiki bolniške blagajne za kmete tudi v manjših občinah, kot je n. pr. naša. Če je dr. Palamara smatral za potrebno uvesti za kmete nova davčna bremena, je tembolj nujno in potrebno, da uvede tudi zakon o vzajemnem bolniškem zavarovanju, ker je vsako nadaljnje zavlačenje raztegnitve tega zakona nedopustna diskriminacija do naših kmetov.

Zahvala iz SZ komunistom v Arzenalu

V okviru proslav 40. obletnice Oktobrske revolucije so komunisti v večjih tržaških tovarnah poslali pozdravna pisma sovjetskim tovarišem v raznih tovarnah. Pred kratkim so komunisti v Tržaškem arzenalu prejeli prisrčno pismo, ki so ga poslali komunisti iz tovarne «Krasnoje Sormovo» v Sormovo. Pismo se glasi:

Komiteju celice v Tržaškem arzenalu

Dragi prijatelji in bratje!

Komunisti v starodavni tovarni «Krasnoje Sormovo» se vam prisrčno zahvalujemo za voščila ob 40. obletnici velike Oktobrske socialistične revolucije.

Ze od prvih dni sovjetske oblasti naši narodi priznavajo in hvalično potrjujejo bratsko solidarnost delavcev in komunističnih partij v deželah onstran naših meja. Iz tega črpa mo našo moč, da bomo z uspehom zgradili komunistično družbo in vodili borbo za mir v vsem svetu.

Prebivalci Sormova kot vsi sovjetski narodi se dobro zavedamo, da čim močnejša bo Sovjetska zveza in demokracija, tem lažja bo borba za mir v vsem svetu. Nočemo sicer poudarjati vojaške sile kapitalističnega bloka z na čelu ZDA, toda mir moramo ohraniti z našimi skupnimi silami.

Jasen dokaz enotnosti, sil, ki ljubijo mir, je bila zadnja konferenca predstavnikov komunističnih in delavskih partij, ki so sprejeli izjavo in manifest miru. Odobravajoč navedena važna in zgodovinska dokumenta, bomo komunisti v tovarni «Krasnoje Sormovo» odgovorili z osebnim delom v borbi za mir. Z našim mnenjem bomo doprinesli k dvigu moči naše partije, ki stremi predvsem k izboljšanju pogojev življenja delovnih ljudi.

Ni večje časti za nas, kot služiti preprostem ljudstvu z našim nenichnim delom za njegovo dobrobit. V tej enotni fronti odločnih borev za mir in srečo narodov vidimo mi tudi vas, komuniste Tržaškega arzenala.

Mi smo z vami z vsem srecem, dragi naši prijatelji! Ponovno se vam toplo zahvalujemo za iskrena voščila ob priliki 40. obletnice Velikega oktobra in vam želimo najboljših uspehov v vaši težki in plemetni borbi za dobrobit delovnega ljudstva, v borbi za mir v vsem svetu.

Soglasno odobreno na plenarni partijski skupščini, 6. decembra 1951.

Po nalogu skupščine: Sekretar partkoma

Koristi zavarovanja za naše kmete

Prizadeti kmetje bi imeli od raztegnitve tega zakona, kljub vsem njegovim pomanjkljivostim, vendarle vidne koristi. Saj so prav kmetje menda edina delovna kategorija, ki mora v primeru bolezni ali nezgode na delu nositi sama vse stroške zdravilca, zdravi, bolnice itd. In marsikateri primer dokazuje, da ne gre za tako neznatno finančno breme. Saj je šla že marsikatera kmečka posest na dražbo prav zaradi bolniških stroškov kakega družinskega člana, ki se je moral zdraviti v bolnici tudi več let.

Nujnost raztegnitve zakona na naše področje

Zato je problem bolniškega zavarovanja kmetov na našem področju občuten. Tega se je moral verjetno zavedati celo sam prvak Krščanske demokracije Fanfani, ki je v svojem nedeljskem volilnem govoru nastel med obojlobami tudi zakon o vzajemnem bolniškem zavarovanju naših kmetov. Sicer je iz njegovega govora zgedalo, kot da je raztegnitev tega zakona na naše področje odvisna samo od vladnega komisarja. Ne bomo se spuščali v razglabljanja glede pristojnosti. Važno je le to, da se merodajne oblasti — pa naj bo to vladni komisar ali vlada v Rimu — končno zgnejo in raztegnijo zakon tudi na naše področje.

Koristi zavarovanja za naše kmete

Prizadeti kmetje bi imeli od raztegnitve tega zakona, kljub vsem njegovim pomanjkljivostim, vendarle vidne koristi. Saj so prav kmetje menda edina delovna kategorija, ki mora v primeru bolezni ali nezgode na delu nositi sama vse stroške zdravilca, zdravi, bolnice itd. In marsikateri primer dokazuje, da ne gre za tako neznatno finančno breme. Saj je šla že marsikatera kmečka posest na dražbo prav zaradi bolniških stroškov kakega družinskega člana, ki se je moral zdraviti v bolnici tudi več let.

Nujnost raztegnitve zakona na naše področje

Zato je problem bolniškega zavarovanja kmetov na našem področju občuten. Tega se je moral verjetno zavedati celo sam prvak Krščanske demokracije Fanfani, ki je v svojem nedeljskem volilnem govoru nastel med obojlobami tudi zakon o vzajemnem bolniškem zavarovanju naših kmetov. Sicer je iz njegovega govora zgedalo, kot da je raztegnitev tega zakona na naše področje odvisna samo od vladnega komisarja. Ne bomo se spuščali v razglabljanja glede pristojnosti. Važno je le to, da se merodajne oblasti — pa naj bo to vladni komisar ali vlada v Rimu — končno zgnejo in raztegnijo zakon tudi na naše področje.

Iz poročila ing. Pečenka na konferenci kmetov

Nekaj koristnih nasvetov za uspešen razvoj vrtnarstva

Potrošnja zelenjave je in bo vedno preselaga vse možnosti vrtnarske proizvodnje našega področja. V neposredni bližini mesta že obstojajo lepe vrtnarje, ki so dosegli precejšnjo stopnjo napredka. Toda se zdaleka si ne smemo domisljati, da smo s tem kar imamo dosegli višek. Preveč je še enostavnih tehničnih prijemov, ki si jih naš vrtnar še ni osvojil. Se vedno premalo uporabljamo umetna gnojila, ki so dokaj višje stopnje izkoriščanja zemljiškega fonda. Pri tem načinu gospodarjenja pride še bolj do izraza pomanjkanje strokovnega znanja, ki se vsak dan masujev s tem, da se nismo dosegli take intenzivne stopnje, kot bi jo sicer lahko. Manjša posestva, ki se niso preusmerila na vrtnarsko proizvodnjo in ki imajo za to dane pogoje, bi morala kreniti v to smer tudi zaradi tega, ker razširjajoče se mesto iz dneva v dan zaseda nemo površine. Razširitev vrtnarske proizvodnje se bo prej

ali slej znašla pred problemom oskrbe zemlje z organskimi snovmi. Večkratno obdelovanje zemlje neizbežno ruši njeno strukturo in zato moramo nujne preskrbeti dovolj snovi, ki služijo za obnavljanje poračene talne strukture.

Izboljšanje talne strukture

Važen činitelj v izboljšanju strukture tal je aktivni humus, ki služi kot hrana drobnoživkam, katere z njihovimi celicami lepijo manjše talne delce v obstojne agregate. Pri tem igra važno vlogo tudi apno. Motorizacija procesa obdelovanja in prevoza nam je že močno okrnila možnosti preskrbe s konjskim gnojem. Moderno, rentabilno kmetijstvo izhaja iz predpostavke, da je nujno do najvišje mere mehanizirati proces proizvodnje. Zato se bomo prej ali slej znašli pred problemom preskrbe tal z organskimi gnojili.

Možnosti za rešitev tega vprašanja je več. Zelena gnojila vinogradov bo lahko sprejeli precejšnje količine hlevskega gnoja, ki ga bomo lahko uporabljali drugje; v tem primeru v vrtnarstvu. Pripravljen komposta ob dodatku umetnih gnojil in apna, nam bo omogočilo racionalno izkoriščanje ganskih snovi. Izkoriščanje starih smeti ob dodatku umetnih snovi, nam bo dalo odlične količine še neizkoriščene organske mase. Poleg tega bomo že danes lahko v proumetno organsko gnojilo, ki vir iz šote zasiečene z amonijskimi snovmi. Med temi so di mikroelementi, to so prvine, ki jih rastline potrebujejo v zelo majhnih količinah. Če bomo upoštevali omenjene možnosti gnojenja bomo primerno zasitili talne delke pred škodljivimi vrtnarskimi in drugimi vplivi, bomo lahko dosegli še precejšnjo spehe.

Osrednja proslava 8. marca

Ob zaključku številnih proslav Mednarodnega praznika žena, ki so se vršile po vseh vaseh in mestnih okrajih, je bila v nedeljo zaključna manifestacija, katere so se v velikem številu udeležile žene iz mesta in vasi. Na predsedstvu, ki ga prikazuje naš posnetek, so bile članice vodstva Zveze demokratičnih žena, predstavnica italijanskih demokratičnih žena, dve materi padlih borev mama Zol in mama Peroša ter članice odbora žena kovinarjev, ki so se ob 9-mesečni stavki v CRDA in Arzenalu postavile v bran svojih mož in družin. Po proslavnih govorih so prisotne žene soglasno odobrile resolucijo za mir in protik raketnim oporiščem ter brzojavko za rešitev življenja na smrt obsojene mlade alžirske oporiščem ter brzojavko za rešitev življenja na smrt obsojene mlade alžirske

borka Djamile Buhired

KULTURA IN ZNANOST

„Naše mesto“ nova premiera SNG

- Zanimivo svojevrstno delo T. Wilderja
Priznanje občinstva za trud režiserja in igralcev

Drejsno soboto je SNG u... prizerilo v dvorani pri Sv...
vse posamezne vloge. Prav za... to so bili režiser in igralci...

Škoda, da ni bil glasnejši ter ži... valneje interpretiral svojo vlogo.
Najuspešnejši interpreti svo... jih vlog so bili Mira Sarđoćeva...

Priporočamo našemu občinstvu, da si to zanimivo delo ogleda.

Srečko Kosovel

18. marca 1904 se je rodil v Sežani Srečko Kosovel, pesnik Krasa in njegove trpkosti lepote.

Umrla je pesnica Lili Novy

V petek 7. marca je po dolgotrajni in hudi bolezni umrla v Ljubljani, v starosti 73 let, slovenska pesnica in književnica Lili Novy.

Lili Novy je dolgo živel v nemškem okolju in je prvotno pisala v nemščini. Pozneje se je pa razodela v njej globoka pripadnost slovenskemu narodu in materina slovenska beseda ji je postala umetniški izraz ter s tem življenjska najnost. Pesmi, ki jih je napisala Lili Novy v slovenskem jeziku so polne pristnega čustva, so na pesniški visini, do kakršne slovenska ženska lirika ni prišla. Zato je Lili Novy eden najpomembnejših pesniških ustvarjalcev naših desetletij na Slovenskem.

Malo pred prvo svetovno vojno je izdala svojo prvo in edino knjigo »Temna vrata«. Nove zbirke, ki jo je sedaj pripravljala, pa ni doživela. Neprecenljive zasluge si je pridobila tudi kot prevajalka, saj je res mojstrsko prevedla Prešerna in številne druge slovenske pesnike v nemščino.

V nedeljo je velika množica spremljala priključeno pesnico in književnico k zadnjemu počitku na Zalah. V slovo sta ji spregovorila književnica Josip Vidmar in Fran Albreht.

Atom - važen činitelj bodočnosti

- Kaj nam prinaša atomska doba?
Einsteinovo opozorilo

Človeška bodočnost je danes v rokah atomske in jedrske energije. Nešteto načrtov je, ki — če se bodo uresničili — bodo lahko prinesli človeku splošno blaginjo in napredek na vseh področjih ali pa v nasprotnem primeru razdejavanje in smrt. Ne more torej nismo nas zagonetno vprašanje: bo znalo človeštvo pravilno izkoristiti to strašno energijo? Prva uporaba atomske energije je bila, žal le v uničevalne namene. 7. in 9. avgusta 1945. leta sta padli na Hirošimo in Nagasaki atomski bombi, ki sta zahtevali ogromno število žrtev.

Ze leto pozneje je znameniti fizik stoletja Albert Einstein uvidel nevarnost, ki preti človeštvu s strani atomske energije, uporabljen v vojaške in uničevalne namene. 23. maja 1946 je razposlal večjemu številu vidnejših ameriških osebnosti brzojavko, v kateri je objasnili nujno potrebo po 200.000 dolarjih, katere bi s svojimi somišljeniki uporabil za kampanjo, ki bi imela namen prikazati ameriški ljudstvu pretečo nevarnost v primeru vojaškega spopada, v katerem bi odigralo važno vlogo prav atomsko orožje.

Izjavil je, da preti našemu svetu velika kriza. Sprečeno atomska sila je spremenila vse, le načina našega mišljenja ne. Človek drvi v katastrofo, kakršne svet še ni doživel. Nadalje je Einstein dodal, da bo v o dločilnem trenutku zavpil na ves glas in z vso močjo, ki mu

bo se preostajala. Znanstveniki bi morali najti razumno rešitev za dramatičen položaj, v katerem je padel svet. Mora se prenehati s poskusi z jedrskim orožjem ter se posvetiti raziskovanjem v laboratorijih, kjer se bo rodil nov svet, v skladu s upanjem, polaganim v atomsko fiziko.

Takrat se je Einstein nahajal v težkem duševnem stanju, saj je bil tudi on med tistimi, ki so privedli znanost do tega da izdeluje strašno uničevalno orožje. Prav pri eksplozijah atomskih in vodikovih bomb so se uveljavile njegove teorije o energiji.

Einsteinova kampanja je v glavnem zahtevala, da ameriška vlada obvesti Američane o strašnem učinku atomskih in vodikovih bomb. Med najvidnejšimi njegovimi pristaši je bil tudi Oppenheimer, katerega so celo obtožili izdajstva. Oppenheimerju je bilo prepovedano brati iz dokumentov o izgradnji prve atomske bombe in drugem. Te dokumente je svojčas sam izdelal ali sodeloval pri njihovi izdelavi.

Prvotno se je zdelo, da imajo Zdrružene države, toda že v kratkem je to postalo last Sovjetov in Angležev. Ko je prišla v svet vest, da ima tudi Sovjetska zveza v svojih rokah vodikovo bombo, so se nekateri zapadnjaki odločili, da povedo nekaj resnice o učinkih tega strašnega orožja.

Albert Einstein

Znameniti fizik Albert Einstein, ki je umrl 18. aprila 1955. Tri mesece po njegovi smrti je bila objavljena njegova zadnja poslanica človeštvu, v kateri svari pred nevarnostmi atomskega izžarevanja in poziva na prepoved jedrskega orožja.

Prvi državnik, ki je o tem spregovoril, je bil bivši ministriški predsednik britanske vlade Winston Churchill. V britanskem parlamentu je povedal, da delujejo radioaktivni žarki, ki se sproščajo pri atomskih in vodikovih eksplozijah, na zemeljski površini do 5.000 let. Pripomnil je, da bi zado stovalo odročiti nekaj stotin vodikovih bomb, da se zastrupi zemeljsko ozračje s smrtonosnimi učinki za celo dolgo dobo pet tisočletij.

Dva dni pozneje je sledila še druga izjava. Kanadski učenjak George Volkoff je povedal, da se zaradi povečane radioaktivnosti zemeljskega ozračja lahko zgodi, da se pojavi nova rasa ljudi — rasa človeških spak. Volkoff je dodal, da bi lahko radioaktivni žarki, sproščeni pri jedrskih eksplozijah, povzročili pri spolnih organih in genih spremembe, kar bi imelo za posledico nastanek abnormalnih človeških bitij. Z radioaktivnimi žarki nasičeno ozračje bi povzročilo nedvomno spremembe tudi pri živalskih in rastlinskih organizmih. K utemeljivosti teh izjav je prispeval tudi prof. Wolf, eden najboljših genetikov sveta, ki predava na vsučilišču v Strasbourgu. Prof. Wolf je izjavil tudi številne puseke s kosjosihi zarodki, katere je izpostavil delovanju rentgenskih žarkov ter pri tem dobil celo vrsto ne normalnih piščančkov. Omeniti moramo, da je delovanje rentgenskih žarkov močno podobno tistim, ki se sproščajo pri atomskih eksplozijah.

MARIO BAN

(Nadaljevanje sledi)

V Sovjetski zvezi se je izvršila tiha a mogočna kulturna revolucija

SNG na Sterijinem pozorju

V dneh od 10. do 28. maja bo v Novem Sadu III. festival jugoslovanskih gledaliških iger »Sterijino pozorje«, na katerih običajno nastopajo najboljše dramske skupine iz vseh zveznih republik. Letos se je za to igre prijavilo dostoj 27 gledališč, ki naj bi izvedla 38 predstav. Razen tega se je za redno konkurenco na letošnjih Sterijinih igrah prijavilo tudi naše tržaško Slovensko narodno gledališče. Letošnji festival bo posebej posebej stoletnici dinobrovnškega dramatika Iva Vojnića.

Sovjetska državna knjižnica

V sovjetski državni knjižnici tuje literature hranijo dobra 2 milijona v 82 jezikih tiskanih knjig. Nedavno je LR Kitajska poklonila knjižnici kitajske enciklopedije sestavljeno iz 2212 knjig, ki so jo Kitajci sestavljali več stoletij.

Aparat za odkrivanje tumorjev

Moskovski radio je nedavno sponorel, da so sovjetski znanstveniki sestavili aparat, ki mu pravijo »televizijsko oko« in s pomočjo katerega je mogoče odkrivati tumorje v možganih. Aparat bodo razstavili na svetovni razstavi v Bruslju, katere otvoritev bo 17. aprila.

Ob izstrelitvi prvega sputnikja je nekdo rekel, da sloni umetni satelit na piramidi, katere vsak kamen predstavlja rezultat velike »znanstvene« in »industrijske« bitke. Prvi satelit je sestavljen iz več kot 60 tisoč različnih delov. Električni stroji, trda goriva, optične in radiofonske naprave, odporne zlitine in drugi visoko kvalitetni materiali so bili potrebni za izgradnjo satelita in rakete nosilke. Le mogočna moderna industrija lahko preskrbi vse to. S tem pa pridemo do prve ugotovitve: Sovjetska zveza je v svojem industrijskem razvoju dosegla takšno raven, da je v določeni vidiki prekosila industrijo naprednejših kapitalističnih dežel. Druga ugotovitev pa je naslednja: satelit je bil zgrajen in poslan točno na njegovo krožno pot, za kar so bila potrebna natančna teoretska proučevanja in kalkulacije: to se pravi, da je sovjetska čista in aplicirana znanost prekosila druge dežele.

Iz teh ugotovitev pa nastaja vprašanje: kako je mogoče, da je prišla dežela, ki je bila pred štiridesetimi leti ena najbolj zaostalih, do takšnih višin. Navadno pravimo, da je socialistični režim boljši od kapitalističnega. Toda to še ni pravi odgovor. Pogledati je treba nekoliko v notranjost procesa, ki je »kakovostno« spremenil 200 milijonov ljudi.

Čim je začel sputnik krožiti okrog zemlje, so začeli Američanci ponovno s svojimi računi, izhajajoč iz sektorja šolske izobrazbe. Prej so znali upoštevati svoje prvenstvo le po indeksu proizvodnje jekla, litnega železa, petroleja in električne energije. Sedaj so pa odkrili, da so leta 1955 v Sovjetski zvezi usposobili 71.000 inženirjev proti 30.000 ameriškim

Cudovita preobrazba 200 milijonov ljudi

Pred štiridesetimi leti, v deželi 71.000 inženirjev letno, od deset oseb jih osem ni znalo ne brati ne pisati. V viharju državljanske vojne se je začela kulturna revolucija. »Nismo sužnji«, so zlogovili zvečer pod delavci in delavke in s prstom spremljali besede. Vojaki na fronti so pa med eno in drugo bitko odlagali puške in jemale v roke abecednik. Leta 1923 se je ustanovilo združenje »Proč z analfabetizmom«, ki ga je vodil državni poglavar Kalinin in ki, je z velikimi napori doseglo, da je do leta 1940 petdeset milijonov odraslih oseb izšlo iz teme neznanja. Pomemben trenutek je nastal tudi leta 1930, ko je bila uvedena obvezna šolska izobrazba. Tedaj se je začelo spreminjanje zaostale kmečke dežele v moderno industrijsko veseliso. V štirih letih je bilo vprašanje obvezne osnovnošolske izobrazbe rešeno.

Teško je vse to razumeti. Od leta 1928 dalje so se pojavljali II. A ta pipa, oh ta pipa, bila je Pavlova prva ljubega od nekdanj žej! S kislim obrazom ter otožnim smreem obljubi, da ne bode več v stanovanju kadil, nego samo na polju in pred hišo na klopi. Teško je bila trda obljuba storjena, ali ženi na ljubo gre nekaj žrtvovati, posebno skrbni, mladi, pridni in lepi ženi, kakršna se je Pavlu Doroteja že zmerom zdelo. Zato je dobrodušno mot potpelo leto in dan, pušil samo zunaj doma in samo, kadar žene ni bilo blizu. Tobak je kupalov skrivaj, kolikor se je dalo, da žena ne bi vedela, koliko se zanj potroši, kajti več potov je s strahom čul, da Doroteja računi, koliko on v ničev dim, ki nikjer nič ne zaleže, na teden, na mesec, na leto itd. denarja zavre. Vselej, ko so jo onake misli obsedle, vstal je Pavel, stegnil se, molčal in, samo če se je dalo, zbežal od nje, dokler ni pozabila. Zastonj! Ohlaki, ki so se ob njeni ženski hudobnosti nabirali, rodili so naposled vendar vihar. Sedela sta v nedeljo popoldne, ko Slammnik ni nobenega opravka imel, pred hišo skupaj. Ona je imela svojega in njegovega prvočena v naročju. Pavel se je bil prav blizu k njej primaknil in preko njegovega neumnega obraza je bilo razlito veselje, katero ima čta v krvi svoje krvi. To veselje ga je menda zamotilo, da se je spozabil in, gledajoč smehljajoče dete, pipe iz zepa izvlekel ter v zobe del. To je bilo preveč. Doroteja jeza prime. Kakor bi blisk žvgnil, Pavlova je pipa ležala razbita daleč proč in v zobeh mu je bil ostal samo kaniš, zgornji konec cevi. In preden se je Slammnik zdrnil in vedel kako, kaj in zakaj, že je bil ženski jezik v urnem diru in tiru in kakor toča je sulo na uboga moža različnih imen in priimkov in očitanih grehov. Sokratu enako bi bil Pavel to vse tudi preprekel; a da mu je žena pipe iz ust potegnila, da ni dosti manjkalo in zob bi bil izbit: to je bilo več, nego more najpametnejši mož prebiti. Pavlu se torej obrvi

stopijo na svoje delovno mesto. Zaradi tega je učenje združeno s praktičnim delom v tovarnah, kolhozih in sovhozih. Takoj po revoluciji se je sovjetska država nahajala v velikih težavah; večina starega tehnično-znanstvenega kadra je bila novemu režimu sovražna. Toda že takoj leta 1918 so se s posebnim revolucionarnim dekretom odprla vrata delovnim razredom v temeljni znanosti in kulturi. Za študente na univerzah in višjih institutih so bile določene državne stipendije. Začele so se porajati »delavske fakultete« in nagli tečajji za vstop v višje šole. Skozi te tečajje je šlo tisoče delavcev in kmetov, ki so Sovjetsko zvezo spreminili v drugo industrijsko silo v svetu. Od leta 1918 do 1957 so višje šole usposobile 3.800.000, nižje šole pa 6.200.000 specialistov. To je deset milijonov oseb, ki se danes gibljejo v piramidah, na vrhu katere stoji sputnik.

JOSIP JURČIČ:

PIPA TOBAKA

kolikor bom hotel. Kaj misliš, kdo sem! In pogumno vstane, gre ubito pipo pobirat in mrmrje odhaja po poti od hiše. Se ko je tako daleč od svoje žene bil, da ga že ni bilo slišati, govoril je sam s seboj. Žena pak je sela na klop, položila dete tako trdo v naročju, da je zavečalo, in po obrazu njene ocvete lepote so pridrele solze ženske jeze. Sklene nasčevati se nad njim, ne podati se, zdaj že celo ne, nalašč ne. Pavel je bil zgled zmernega in s malim zadovoljnega moča. Zapravljivosti ni bilo v številu njegovih slabih lastnosti. V krčmi ga torej niso za pivskega brata poznali. Zlasti kar je oženjen bil, držal se je doma in posla. A danes je tako delalo v njem, da je brez prave volje in brez preudarka zavil po potu mnogih nezadovoljnih zakonskih mož, ki vnu, pri katerem je ves dan do trde noči sedel. Govoril ni z nikomer, mislil je o stvarih kakor so bile. Do danes ni čutil, kako svoje glava je žena, kako se mora povsod in vselej njeni volji vdajati. To ga je začelo peči in hladil si je srce s pijačo. Ljudje, okoli njega sedeli, so takoj opazili, da mu nekaj ni pogodu, in težavno jim ni bilo uganiti, da se je z ženo razprl. Ker je eden dotičnežev na to struno udaril, menil je Pavel, da že ves svet o njem in njegovi nesamostojnosti govori. To je bilo olje v ogenj. Noč je bila, ko je domov koračil s jako opetlatno nogo, nejasno glavo in novo pipo v zobeh držč. Mesec mu je hudobno svoje rožičke kazal, zvezde so mu pred očmi plesale. Pogum in odločnost sta se mu bila v srce vselila in izmišljen je imel hud govor, katerega bode slišala, samo ako zine. Tak pride domov. Pred pragom malo

postoji, nehoti poseže po pipi, premisljuje, ali bi jo spraval ali ne. Ne! — Na pragu se spotakne in zave, da je vendar malo preveč pil. To ni prav, žena bode divja. Sitno je pač. V sobo stopivši, ni bil Pavel pozdravljen. a tudi ni ozmerjan. Čisto preke svoje navade se ni žena zanj niti zmenila. Nosila je najresnejši obraz, kolikor jih je na njej poznal, in kakor bi se nič ne bilo zgodilo, niti ugovarjala ni, da je on tako predrzen in izjemno pusi nocoj celo v sobi. »Saj vendar ni tako napačna,« misli si on in se začenja svojih maščevalnih namerov sramovati. Hitro vtakne pipo v žep. Nekaj celo mehkega mu okoli srca leže, večkrat pogleda po njej: zakaj ne govori? Baš zdaj je čutil potrebo, razgovoriti se z njo. V več rečeh je bil sedaj pripravil miren bit in podati se, da bi le začela. Otrok se v drugi sobi zbudi, ona odide tja; sam obsedi. Nazaj je ni. Moral je on začeti, pokliče jo; ona pride. »Zakaj ne govoriš z menoj?« vpraša jo in precej njegovega poguma se razkadi. Namesto odgovora začuje Pavel glasen jok in vidi, kako ženi izmed prstov, ki ji obraz pokrivajo, debele solze tekó. Posamezni, s ihtenju zatirani stavki Pavla podože, kako nesrečna je njegova žena zaradi njegove svoje glavoosti in njegovega zametovanja vsega, kar ona želi in prosí: kako nelep je, pustiti jo ves dan samo doma in v takem stanju domov priti. Če je Pavel to natanko preudaril, videl je, da je resnica, da žena prav govori. Ali jokati bi vendar ne imela: to mu je hudo delo, solz ni mogel videti. »In zakaj si tak!« pravi ona. »Ker ti je vsaka razvada ljuba nego jaz, ker nimaš toliko srca zame, da bi ti smela katero besedo reči. PIPA tobaka ti je več nego jaz.« To pa ni res bilo. V njem se je v tem hipu boril odvažen sklep. Dokazati je hotel zdajle takoj, brez premisleka, da je zanjo pripravljen vse žrtvovati. (Nadaljevanje sledi)

Balet »Kirov« v Ljubljani

Po gostovanju v Beogradu, Novem Sadu in Zagrebu so člani leningrajskega baleta »Kirov« gostovali ta teden v Ljubljani. Na turneji po Vzhodu ni Evropski so doslej obiskali Romunijo, po gostovanju v Jugoslaviji pa bodo potovali v Češkoslovaško in nato na Madžarsko. Leningrajski balet je zelo znan v domovini in tudi v tujini. Pred kratkim je obiskal razne evropske dežele, med drugimi zlasti Francijo, kjer je v Parizu požel ogromen uspeh. Nemčijo, Finsko, bili so pa tudi v Indiji in na daljnem Ceylonu. Stalni ansambel leningrajskega baleta šteje skupno 220 članov in ima že skoraj 250-letno tradicijo. Tudi slavna Ana Pavlova je bila članica tega baleta.

Tudi v Jugoslaviji so člani leningrajskega baleta »Kirov« doživeli veliko navdušenje in zanimanje. Krajevni časopisi so jim izrazili vse priznanje in tudi ugotovili, da bo njihova umetnost še bolj poglobila stike med jugoslovansko in sovjetsko umetnostjo in prispevala k poglobitvi medsebojnih odnosov. Na našem posnetku vidimo Ano Šestec, eno izmed mladih prvih balerin, ki je na vseh gostovanjih doživela lep osebni uspeh.

Prvi jugoslovanski cinemaskope

V povojnih letih se jugoslovanska kinematografija, ki je pred vojno skoroda ni bilo, vse bolj razvija in izpopolnjuje. V tem obdobju je nastal lep kader režiserjev, tehnikov, igralcev in drugih filmskih delavcev, in nekateri jugoslovanski filmi so se lepo uveljavili tudi v inozemstvu. Pred kratkim pa je jugoslovanska kinematografija stopila korak naprej. Začeli so namreč snemati prvi jugoslovanski barvni cinemaskopni film. Film se imenuje »Miss Stone« in ga za »Vardar film« režira Zika Mitrović. Filmska zgodba je napisana po znamenitem dogodku, ki je v

Snov za film so izbrali iz makedonske zgodovine

začetku našega stoletja razburila preživela nekaj časa med revolucionarnimi borci v makedonskih planinah. Po svoji vrnitvi v Ameriko pa je z največjimi simpatijami pisala o osvobodilni borbi makedonskega naroda in o ljudeh, ki jih je v svojem ujetništvu spoznala. Glavne vloge v filmu igrajo Olga Spiridonović (miss Stone), Ilija Milcin (Jane), Marija Toćinova (Katarina), Dragan Kostovski (Ciklo), Krste Arsenov (Dragan Ocočković) in drugi.

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Z veliko udeležbo na proslavah 8. marca so žene dokazale da bodo znale premissljeno voliti

Tudi letos so manifestacije v proslavo Mednarodnega dneva žena, ki so se na pobudo Zveze demokratičnih žena vršile v vseh okrajih in vseh, dokazale kako žene globoko občutijo svoj priznanje. Po živahnih pripravah so bili povsod prirejani proslavni večeri s pestrimi kulturnimi sporedi in obiski predstavnic ZDZ, ki so prinesle ženam pozdrav organizacije. V nekaterih vaseh so bile prireditve pod okriljem enotnega vaškega odbora žena, ki se je ustanovil na pobudo ZDZ.

V Borštu, Logu, Domju, Ricmanjih, Mačkovičah, Boljuncu in Dolini so proslave zelo dobro uspele. Posebno v teh krajih je bil 8. marec zelo občuten, ker so par dni pred tem žene množično z navdušenjem sprejele pristopnico Zveze demokratičnih žena, ki je s tem povečini zaključila to delo v okraju z velikim uspehom.

Proslava v Ricmanjih

Ricmanjke so gotovo prekosile vse žene dolinske občine v organiziranju praznovanja 8. marca. V društveni dvorani, ki je bila nabito polna, se je vrstila na odru točka za točko, vse primerno izbrane, ki so pokazale, da razpolagajo Ricmanjci z lepimi glasovi solistov. Društveni pevski zbor je zapel dve narodni z vidnim uspehom in napredkom. Društvena godba je tudi res lepo igrala in pokazala lep napredek. V imenu ZDZ je prinesla pozdrav tov. Marija Bernetič, ki je orisala pomen praznika in zlasti poudarila važnost volilne pravice, ki bo dala ženi odločilno besedo pri bodočih volitvah. Prisotna je bila tudi predstavnica ZIZ Giuliana Gioggi.

V krajevni voditeljici demokratičnih žena smo spoznali za bavno napovedovalko in izurjeno pevko, posebno pri opevanju »Skodelnice kave«. Res uspešna prirediteljica in vsa čast Ricmanjkam, ki so znale po dolgem kulturnem odmoru oživiti vsesplošno društveno delovanje.

V Dolini in Boljuncu

Tudi v Dolini, kjer so žene enotno proslavile svoj dan, je proslava navdese uspešna. Govorili sta tov. Lucija Zerjal in Justina Svab, nakar je sledil kulturni spored z nastopom domačega pevskega zbora, tamburšev, veseliga tria in dueta ter godbe.

V Boljuncu so žene praznovali osmi marec v lep, na novo urejeni dvorani. Veselo razpoložene so si privoščile ob navzočnosti svojih mož in otrok par uric počitka in medsebojnega družabnega pomenka. Veseli fantje so kar pridno izvajali iz svojih instrumentov najlepše Avenikove melodije in parčki so se urno vrteli ob zvokih valčkov in polk. Ženam je prinesel pozdrav tov. Franc Gombač, ki je v priložnostnem govoru orisal pomen 8. marca. Veselico so drugi dan ponovili, kar pomeni, da je 8. marec res občuten praznik.

Prireditve v Trebčah

Posebno skrbno pripravljena je bila proslava 8. marca v Trebčah, kjer je z ZDZ praktično sodelovala vsa vas. Posebno pohvalo in zahvalo zaslužita tov. Olga Špikler in Danilo Kralj, ki sta pripravila lep spored, na katerem so sodelovali vaski otroci s solospeli, recitacijami in mešanim pevskim zborom. Zlasti sta se odlikovali Elvira Filipič in Majda Kralj ter solist Rado Kralj. Sodelovala je tudi godba in po proslavi se je razvila živahna prosta zabava s plesom; sodelujočim otrokom pa so žene postregle s čokolado in pecivom. Na proslavi, ki jo je vodila tov. Kristina Malalan, je spregovorila Marija Bernetič, ki je govorila o pomenu mednarodnega praznika žena in nalogah žena v borbi za mir in prijateljstvo med narodi.

V Gabrovu so žene proslavile svoj dan z bogato večerjo. Za ZDZ jim je prinesla pozdrav tov. Marija Bernetič, prisotna pa so bile tudi Marija Bernetič, Marica Pescatori in Vera Žužek.

Veliko število žena se je udeležilo proslave v Nabrezini,

Na proslavi v Križu je ob spremljavi domačega orkestra nastopil tudi duet Cvetka Kodrič — Sergij Čotič, ki je s svojim izvajanjem navdušil vse občinstvo

V Dolini in Boljuncu

V Križu, na Proseku in Opčinah

V Križu je bila dvorana Ljudskega doma nabito polna. Proslavo je priredil enoten odbor in v njegovem imenu sta spregovorili tov. Mira Rijavec in Marija Sonce. Kulturni spored je bil zanimiv in pester; sodelovali so klasični balet SNG, domači orkester z Igorjem in Vojkom, ki je izvajal Avenikove skladbe, duet Cvetka in Sergij in dve pionirki, vmes pa je zabaval in pel simpatični Franček Zerjal.

Tudi na Proseku so žene enotno organizirale proslavo dneva žena s koncertom pevskega zbora in domačih godbec; govorili sta tov. Slava Čebulce in Slavka Štoka. Enako so na Opčinah priredile žene enotno

Proslave v vseh vaseh in mestnih okrajih

Obiski pri bolnikih in svojcih padlih

Brzojavke za rešitev žvrljenja mlade Djamilje

proslavo, na kateri sta govorili tov. Mira Rijavec in Jožica Pregelj. Po govorih je bila prosta zabava.

Proslave v mestnih okrajih

Proslave so bile tudi v vseh ostalih vaseh in mestnih okrajih. Na Kolonkoven in v Rocolu so članice ZDZ obiskale na domu vse žene v okraju in jim prinesle mimoze z voščili. Žene so imele tudi svoji proslavi, na katerih je govorila tov. Jole Deferr, Libera Sorini je podala pregled vsega dela in pobud ZDZ v preteklem letu, dočim je Marija Bernetič spregovorila slovenskim ženam in na koncu se v italijanski toploti položila na srce vsem ženam, da čuvajo slovensko-italijansko bratstvo, za katero je bilo prelito toliko krvi in ki je naša najdragocenejša pridobitev. Če bi se bratstvo, ki nas druži, razbilo, bi se odprla vrata fašizmu in novemu trpljenju. S posebno pozornostjo so zbrane žene poslušale tudi ženo delavca iz CRDA Merceda Zambon, ki se je zahvalila Zvezi demokratičnih žena za praznik in podporo ob 9 mesecev trajajoči stavki kovinarjev.

Nomesto Nelle Marcellino je bila prisotna članica vodstva Zveze italijanskih žena Giuliana Gioggi, ki je v svojem govoru opisala kako trdo so se morale žene boriti, da so jim bile priznane nekatere pravice in kako bodo morale še vztrajati, da postanejo popolnoma enakopravne državljanke. Podrobno je opisala borbo za priznanje pokojnine gospodinjini in za mir, kar je zlasti važno sedaj, ko hoče italijanska vlada postaviti na italijanskem ozemlju vletišča za ameriške atomske rakete.

Z osrednjega zborovanja, kakor tudi s proslavo v Dolini, Križu in drugih krajih so bile poslani brzojavke francoski vladi za pomilostitev mlade alžirske borbe Djamilje Buhired, ki so jo francoski kolonialisti obsodili na smrt, ter resolucije za mir in proti raketnim izstrelitvám.

Okrasitev grobov

Se bi lahko naštevali krožke okrajev in vasi, ki so priredile uspešne proslave, toda prostor nam žal tega ne dopušča. Omenimo naj le, da je 8. marec ponovno dokazal ugled in vpliv, ki ga ima Zveza demokratičnih žena med ženami vsega našega področja in ki ga je zlasti občutil ob Mednarodnem prazniku žena. Poleg proslav so žene te

dni vsepovsod okrasile grobove naših padlih in obiskale matere in žene padlih borcev, katerim so s šopkom mimoze izrazile svoje spoštovanje in ljubezen.

Osrednja manifestacija

V nedeljo zjutraj so se proslave zaključile z zborovanjem v mali dvorani gledališča Rossetti, na katero so prihiteli žene z vseh strani mesta in bližnjih vasi. Manifestaciji je predsedovala tajnica ZDZ tov. Jole Deferr, Libera Sorini je podala pregled vsega dela in pobud ZDZ v preteklem letu, dočim je Marija Bernetič spregovorila slovenskim ženam in na koncu se v italijanski toploti položila na srce vsem ženam, da čuvajo slovensko-italijansko bratstvo, za katero je bilo prelito toliko krvi in ki je naša najdragocenejša pridobitev. Če bi se bratstvo, ki nas druži, razbilo, bi se odprla vrata fašizmu in novemu trpljenju. S posebno pozornostjo so zbrane žene poslušale tudi ženo delavca iz CRDA Merceda Zambon, ki se je zahvalila Zvezi demokratičnih žena za praznik in podporo ob 9 mesecev trajajoči stavki kovinarjev.

Nomesto Nelle Marcellino je bila prisotna članica vodstva Zveze italijanskih žena Giuliana Gioggi, ki je v svojem govoru opisala kako trdo so se morale žene boriti, da so jim bile priznane nekatere pravice in kako bodo morale še vztrajati, da postanejo popolnoma enakopravne državljanke. Podrobno je opisala borbo za priznanje pokojnine gospodinjini in za mir, kar je zlasti važno sedaj, ko hoče italijanska vlada postaviti na italijanskem ozemlju vletišča za ameriške atomske rakete.

Z osrednjega zborovanja, kakor tudi s proslavo v Dolini, Križu in drugih krajih so bile poslani brzojavke francoski vladi za pomilostitev mlade alžirske borbe Djamilje Buhired, ki so jo francoski kolonialisti obsodili na smrt, ter resolucije za mir in proti raketnim izstrelitvám.

Občni zbor Kmetijske zadruga

V nedeljo 9. marca se je vršil občni zbor Kmetijske zadruge v Trstu, katerega se je udeležilo precejšnje število članov.

Predsednik Markovic Alojz je podal v svojem poročilu moralno in finančno stanje zadruge. Iz poročila je razvidno, da se je ustanova v letu 1957 utrdila bodisi iz moralnega in finančnega vidika. To izboljšanje je pripisati vedno večji zavesti našega kmeta, ki vidi v zadrugi svojo trgovino.

Čisti dobiček ni bil dosti večji od lanskega, čeprav se je obratovanje v letu 1957 precej povečalo. To pa zaradi tega, ker je upravni odbor skrbel predvsem za to, da zniža cene in nudi čim boljše ssemna in druge predmete, ki jih naši kmetje potrebujejo. V tej smeri je zadruga — tudi s pomočjo strokovnjakov izven zadruge — precej napravila, posebno kar se tiče semen za našega vrtnarja, ki predstavlja na Tržaškem eno izmed najvažnejših panog kmetijstva.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da se v zadrugi poslužujejo tudi kmetovalci, ki so oddaljeni od centra. To pa je zasluga poštenovalnih odbornikov, ki se trudijo za čim tesnejšo povezavo vsakega kmeta z zadrugo. Mnenje upravnega odbora je, da bi se kmetovalci se laže poslu-

Sklepi devinsko-nabrežinskega občinskega sveta

Prejšnji petek je bila redna seja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, na kateri so razpravljali o raznih upravnih vprašanjih. V komisijo za dodeljevanje ljudskih stanovanj so izvolili svetovalce tov. Markovica, Antonia Cimadora in Draga Legiša.

Izvoljen je bil nadalje nov odbor občinske podporne ustanove, ki ga sestavljajo Zora Legiša, Albin Škrk, Decleva, prof. Jež, Franc Žužek, Lambert Perot, Ferruccio Gratton, Tramontini in Rubatto.

Po razpravi o govoricah, da nova papirnica v Stivanu odklanja prošnje za zaposlitev domačinov, je župan obljubil, da se bo zavzel, da bo v tovarni papirja zaposlenih kar največ domačih delavcev.

Intervencija zastopnikov dolinske občine pri komisarju dr. Palamari

V skladu s sklepom dolinskega sveta, je delegacija izvoljenih zastopnikov dolinskih občanov, sestavljena iz župana tov. Lovrihe in dveh odbornikov, zaprosila za razgovor pri vladnem komisarju dr. Palamari.

V ponedeljek se je končno delegacija sestala z vladnim komisarjem, kateremu je obrazložila veliko nezadovoljstvo, ki je zavladalo v občini zaradi uvedbe dodatnega davka na zemljiške dohodke ter obenem protestirala proti neznesomno povešanju davčnega bremena. Toda dr. Palamari jim je takoj odgovoril, da se tu ne da nič napraviti in da od prefekturne, kot lani, uradno odredila povi-

Zborovanje o aktualnih problemih

Jutri, v nedeljo ob 11. uri zjutraj bo na trgu Bonomea na Greti javno zborovanje, ki ga priredi krajevna sekcija KPI. Tovarš Claudio Tonel bo govoril o aktualnih vprašanjih, kot je proces škofa iz Prata, odstranitev prof. Luzzato Fegiz iz Trgovinske zbornice in potreba po upravnih volitvah.

Obljubljena skorajšnja rešitev zadeve igrišč v Padričah in na Opčinah

Poslane tovariš Gino Beltrame je te dni interveniral pri obrambnem ministru Tavianiju v stari, vsem že znani bolniški zadevi igrišča za golf, ki so ga še anglo-ameriški okupatorji zgradili na zasebnih zemljiščih naših kmetovalcev na »Hudem letu« v bližini Padrič. Kot je že vsem znano, so prizadevali kmetovalci že dolga leta zahtevati rešitev te zadeve, ker jih je rekvizicija zemljišča resno škodovala, dočim je bila letna odškodnina, ki so zanje prejeli, neznatna.

Ohrambni minister je ugotovil da je derekvizicija nemogoča, ker so igrišče in zadevne zgradbe že zgrajene; obljubil pa je, da bo v najkrajšem času izdal odlok o razlastitvi v skladu z obstoječimi zakoni.

Tovariš Beltrame se je istočasno obrnil tudi na podtajnika pri obrambnem ministru

Intervencija tov. posl. Beltrama pri obrambnem ministru

Zemljišča bodo razlastili

posl. Bovettija, pri katerem je urgiral rešitev enake zadeve vojskega igrišča na Opčinah. Podtajnik je obljubil, da bodo v kratkem začeli z določanjem odškodnine za razlastena zemljišča, na katerih je ZVU zgradila vojsko igrišče.

Obe razlastitvi se bosta izvršili z jamstvi zakona od 25. junija 1865, po katerih bodo mogli kmetovalci, če se ne bodo strinjali s cenami, ki jih bo določilo ministrstvo, zahtevati izvensodno cenitev ter vložiti priziv na sodišče, katero bo moralo pri dokončni razsodbi upoštevati njihove zahteve. Če že ni drugače mogoče, je

zeleti, da se vsa stvar, ki se že predlogo zavlačuje, končno enkrat reši po željah kmetovalcev in da bo cena za zemljišča, katerih se kmetje neradi odrekajo, v resnici odtehtala težko izgubo prizadetih.

Odobren miljski občinski proračun

Miljski občinski svet je v prejšnjem tednu na dveh sejah pretresal posamezne postavke letošnjega proračuna. V sredo se je pa razprava zaključila in proračun je bil odobren z večino glasov. Vzdražali so se le demokratijski svetovalci.

Na seji je bila tudi soglasno odobrena resolucija v zvezi s krizo v ladjedelnici Sv. Roka, v kateri občinski svet obseja sklep o skrajšanju dolgovnega urnika, ki bo skrčil dohodek delavcev, ter zahteva izboljšanje položaja z dodelitvijo ladjedelnici večjih del in z nakazili za moderniziranje naprav, da bo tovarna ustrezala sedanjim zahtevam.

Zanimiva knjiga

Na sedežu Zdrženja za kulturne stike s Sovjetsko zvezo v Trstu, ul. S. Nicolò 11, telefon 29.403, je na ogled knjiga Karla Gilzina »Potovanje proti daljnim svetovom« v italijanski. Knjiga je bila izdana v Sovjetski zvezi pred dvema letoma in odgovarja na razna vprašanja, ki si jih mnogi postavljajo odkar so bili izstreljeni sputnik: kako bomo potovali na luno, ali bomo lahko živeli na planetih, kdo bo vozil vseмирske ladje, koliko časa bodo trajala potovanja, kako bodo poslovali vseмирske postaje. Knjiga stane 2.500 lir in je opremljena s slikami in barvah. Kdor želi knjigo naročiti je naprosen, da se zgleda na sedežu Zdrženja.

Javno zborovanje za mir

Jutri, v nedeljo ob 10.30 bo na trgu Pestalozzi zborovanje Tržaškega odbora miru, na katerem bo Davide Pescatori govoril o potrebi novega znanja politike za dobrobit Trsta. Predsedoval bo Giacomo Benini.

Obnovite osebne izkaznice!

Opozarjamo vse volivce, naj se pripravijo, če jim morda ni zapadla ali bo v kratkem zapadla veljavnost osebne izkaznice. V tem primeru naj poskrbijo za njeno obnovo, da ne bi imeli sitnosti v trenutku, ko bodo šli na volišče. Kot je znano, so osebne izkaznice po zakonu veljavne tri leta.

Zahvala družine Laharnar

Tovariš Henrik Laharnar se v svojem in v imenu svoje družine zahvaljuje vsem, ki so mu stali ob strani ob izgubi ljubljene sinqa. Posebno se zahvaljuje mladini iz Križa, sekijskemu in federalnemu komiteju ter zdravniškemu zakoncu Clementi, ki sta stala pri njem v njegovih težkih trenutkih.

Poročilo o obisku delegacije KP SZ

(Nadaljevanje s 1. strani)

izmenjave informacij in rednega proučevanja delovnih izkušenj obeh partij preko izmenjave delegacij, publikacij in v drugih oblikah, ki se bodo pokazale kot najbolj primerne.

Delegacija KPI je izrazila CK KPI, komunistom in italijanskemu delovnemu ljudstvu hvalečnost za prisrčno gostoljubnost in je podčrtala veliko, iskreno simpatijo sovjetskih narodov do italijanskega naroda, občudovanje za to kar predstavlja Italija v zgodovini kulture, umetnosti, človeške civilizacije; podčrtala je zanimanje za plemenite borbe italijanskega naroda za njegovo svobodo in neodvisnost. Narodni Sovjetske zveze iskreno stremijo po izboljšanju odnosov z Italijo, razvoju gospodarskih in kulturnih izmenjav, sodelovanju v interesu miru, na osnovi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.

Delegaciji obeh partij sta prepričani, da bodo medsebojno srečanja in stiki služili utrditvi stvari prijateljstva in medsebojnega razumevanja med narodi obeh dežel. Za to stvar bodo se nadalje delali in se borili.

Ustanovitev filatelistične sekcije Italija-ZSSR

Pokrajnsko Zdrženje kulturne stike s Sovjetsko zvezo v Trstu, ul. S. Nicolò 11, telefon 29.403, je obveščala članstvo, da se je ustanovila na sedežu Zdrženja sekcija.

Vodstvo naproša vse članstvo, ki se zanimajo za to panjo delovanja, naj se zglasijo na sedežu, vsak dan od 10. do 11. in od 17. do 19. ure.

ZA TEDEN DNI

Sobota, 15. - Klemen, Truda
Nedelja, 16. - Hilarij, Velislav
Ponedeljek, 17. - Jedert, Jelko
Torek, 18. - Edvard, Slavko
Sreda, 19. - Jožef, Rasto
Četrtek, 20. - Feliks, Srečo
(mlaj)
Petek, 21. - Benedikt, Vesna

RADIO ODDAJE

SOBOTA: 13.30 Lahka glasba - 16. Radijska univerza
»Kako so živeli stari Grki«
17. Schubertovi samospeli, pri klavirju Heinz Rehtus
pri klavirju Frank Martin
18. Oddaja za najmlajše:
Vovk - M. Šah: »Ežol« v m. sv. Igra, o člani Rad. odr. 19.15 Sestanek s poslušalci - 21. Dramatizirana zgodba: Pregelj - J. Peterlin: »Gosp. da Matije zadnji gost«, igra člani RO - 22. Rimski Korolkov: Šeherezada, simfonija, suita.

NEDELJA: 9. Kmetijska oddaja - 13.30 Glasba po želji - 17. Anton Leskovec: »Judo sl. Plevnar«, igra v 3 dejanjih - 21.15 Sibelius: Simfonija št. 2.

PONEDELJEK: 13.30 Lahka glasba - 19.15 Radijska univerza: Zemlja kot planet - 20.30 Cimarosa: »Tajna poroka«, opera v 2 dejanjih, v živem odmoru: »Sodobna književnost in umetnost« - 23. Rastresno cvetje lirike.

TOREK: 13.30 Glasba po želji - 18.30 Pisani balončki iz začarane police - 19.15 Zdravniški vedež - 22. Obična tedna - 23.30 Prokofjev: Simfonija v D Duru.

SREDA: 13.30 Glasba po želji - 18. Mozart: Koncert za violino in orkester - 19.15 Sibelius: »Korveta«, delo »Harvey«, veseliga v 3 dejanjih - 22.30 Orkester Seljak - Skladbina

ČETRTEK: 18.30 Sirmo orkester - Znamke govore - 19.15 Radijska univerza - Tečaj o letnih samoupravah - 22. Berberov strano predavanje - Iz arhivskih vov kriminalne vede - 22.30 Beethoven: Prometejeva uveljavitev.

PETEK: 13.30 Glasba po želji - 19.15 »Utrinki iz znanosti« in tehnike - 21. Umetnost in prireditve v Trstu - 22. Dante Alighieri: Božanska komedija - 22.30 Čajkovski: Koncert št. 1 za klavir in orkester.

KINO

Opčine
Sobota, 15. marca: »Souvenir d'Italie«; barvni cineskop Rank film.
Nedelja, 16. marca: se ponovi Ponedeljek, 17. marca: se ponovi.

Torek, 18. marca: »Bitka pri Rio La Plata« (La battaglia di Rio La Plata); barvni Rank film.
Sreda, 19. marca: se ponovi Četrtek, 20. marca: se ponovi.

Prosek
Sobota, 15. marca ob 19.30 »Trije mušketirji« (I tre moschettieri); barvni film MGM.
Nedelja, 16. marca ob 16. uri se ponovi.

Sreda, 19. marca ob 16. uri »Pionirji Alaske« (I pionieri dell'Alasca); barvni film Universal.

Izlet mladine v Pieve di Cadore

Mladinski komunistični žek iz Skednja pripravila izlet z avtobusom v Pieve di Cadore, ki bo 7. aprila. Odhod Skednja ob 4. uri zjutraj, vratek okrog 23.30. Vpis in vsa ostala pojasnila je obrniti na sedež na športnem igrišču vsak torek, sredo petek ob 20.30 do 21.30.